

МАЙКОВИЧ Марія,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник –

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри журналістики

Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Оксана КУШНІР

**ВІЗУАЛЬНА ЕСТЕТИКА ФОТОКАДРУ
ЯК ІНСТРУМЕНТУ УТРИМАННЯ УВАГИ АУДИТОРІЇ**

У сучасному цифровому середовищі, де інформаційні потоки характеризуються високою швидкістю, ключовим викликом для журналістики є утримання уваги аудиторії. У цих умовах фотокадр стає не лише ілюстративним елементом, а повноцінним інструментом комунікації, який здатен миттєво залучати реципієнта та формувати його інтерпретацію подій [1].

Візуальна естетика фотокадру розглядається як система художніх і технічних засобів, які визначають ефективність сприйняття зображення. Вона включає композицію, світло, колір, ракурс і момент зйомки. За спостереженнями українських дослідників, зокрема М. Балаклицького, фотожурналістика є окремою складовою журналістики, яка поєднує документальність із художньою виразністю, забезпечуючи глибше осмислення реальності [1].

Композиція фотокадру є базовим інструментом організації візуального простору. Вона визначає, як саме глядач «прочитує» зображення. У працях Майкл Ленгфорд підкреслюється, що композиція спрямовує увагу та створює логіку візуального сприйняття [5]. Водночас українські дослідники (Н. Зикун, В. Шевченко) наголошують, що у фотожурналістиці композиція виконує не лише естетичну, а й змістову функцію – вона структурує подію і задає її інтерпретацію [4].

Світло та колір формують емоційний вимір фотокадру. Браян Петерсон визначає світло як ключовий елемент, що створює атмосферу зображення [8]. У свою чергу, українська дослідниця Б. Маркевич підкреслює, що колір у

медіа виступає інструментом емоційного кодування, який впливає на підсвідоме сприйняття аудиторії [7].

Одним із найважливіших принципів фотожурналістики є фіксація «вирішального моменту», концепцію якого сформулював Анрі Картьє-Брессон. Йдеться про здатність фотографа зафіксувати мить, що найточніше передає суть події. У сучасній українській фотожурналістиці цей принцип реалізується у роботах таких авторів, як Мстислав Чернов, чії знімки з Маріуполя стали глобальними візуальними символами війни та отримали міжнародне визнання [6].

Змістовна насиченість фотокадру є ще одним ключовим фактором утримання уваги. Як зазначають дослідники фотожурналістики, зображення має не лише фіксувати реальність, а й виконувати функцію візуального наративу – розповідати історію через образ. Це підтверджується сучасними дослідженнями, які акцентують на зростанні ролі зображення як самостійного носія смислу у медіа.

У цифрову епоху важливим стає також психологічний аспект сприйняття візуального контенту. Теорія подвійного кодування Алан Пайвіо та концепція мультимедійного навчання Річард Маєр доводять, що поєднання тексту і зображення значно підвищує рівень запам'ятовування інформації. Це пояснює, чому саме візуально сильні фотокадри стають ключовим елементом утримання уваги в онлайн-медіа [7].

Практика українських медіа демонструє активне використання візуально сильних фотокадрів як інструменту привернення уваги аудиторії. Наприклад, «Українська правда» у матеріалі «У Маріуполі найважливіше було вижити»: Євген Малолетка і Мстислав Чернов про документування війни» від 21.05.2022 використовує серії фотографій із Маріуполя, що формують ефект присутності та емоційного залучення читача [10]. «Радіо Свобода» у матеріалі «84 трупи». Удар по окупованій Лантратівці» від 10.01.2023 використовує документальні фотографії наслідків війни для підсилення емоційного сприйняття подій [11]. Водночас «Детектор медіа» у матеріалі «#DisinfoChronicle. Кремлівська дезінформація щодо військового наступу на Україну» від 23.06.2022 аналізує вплив візуального контенту та фотофейків на довіру аудиторії [12].

Водночас важливим залишається питання етики. Маніпуляція зображенням або надмірна естетизація можуть викривлювати реальність. У професійних стандартах фотожурналістики наголошується на необхідності збереження достовірності та контексту зображення [3].

Отже, візуальна естетика фотокадру є комплексним інструментом впливу, який поєднує художні, психологічні та комунікативні аспекти. Вона не лише привертає увагу аудиторії, а й утримує її, формуючи глибше розуміння інформації. У сучасній журналістиці фотокадр стає не просто засобом фіксації реальності, а й активним елементом створення медіареальності.

Список використаної літератури

1. Балаклицький М. Зображальна журналістика. Харків : ХНУ ім. В. Каразіна, 2019. 84 с.
2. Візуальний контент у новинах: як фото впливає на довіру аудиторії. *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/>
3. Гембарук О. Фотожурналістика : навчально-методичний посібник. Умань, 2021. 190 с.
4. Зикун Н. Основи візуальної журналістики. Київ : КНУ, 2018. 212 с.
5. Ленгфорд М. Фотографія: повний курс. Київ : Основи, 2010. 448 с.
6. Маркевич Б. Візуальна комунікація в цифрових медіа. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 256 с.
7. Петерсон Б. Як фотографувати. Основи експозиції. Київ : ArtHuss, 2019. 160 с.
8. Слотюк П. Соціологічний дискурс фотожурналістики. Львів, 2023. 12 с.
9. Маріуполь у фотографіях: свідчення війни та злочинів. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/>
10. «У Маріуполі найважливіше було вижити»: Євген Малолетка і Мстислав Чернов про документування війни. *Українська правда*. 21.05.2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/05/21/248747/>
11. «84 трупи». Удар по окупованій Лантратівці. *Радіо Свобода*. 10.01.2023. URL: <https://www.svoboda.org/a/neofitsialjno-84-trupa-ukrainskiy-udar-po-lantratovke/32217320.html>
12. #DisinfoChronicle. Кремлівська дезінформація щодо військового наступу на Україну. *Детектор медіа*. 23.06.2022. URL: <https://disinfo.detector.media/>